

Målnummer:	4679-97	Avdelning:	2
Avgörandedatum:	1997-12-18		
Rubrik:	När en fysisk person avser att köpa ett aktiebolag, låta bolaget dela ut befintliga medel till sig delvis skattefritt och därefter avyttra bolaget med realisationsförlust motsvarande utdelningen, har den skattefria utdelningen inte ansetts skola reducera avdraget för realisationsförlust, men lagen (1995:575) mot skatteflykt har ansetts tillämplig på förfarandet. Förhandsbesked angående inkomstskatt.		
Lagrum:	<ul style="list-style-type: none">• 3 § 1 a-g mom. och 24 § 1 mom. - 4 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt• Lagen (1995:575) mot skatteflykt		
Rättsfall:	<ul style="list-style-type: none">• RÅ 1995 ref. 83• RÅ 1997 ref. 11		

REFERAT

I en ansökan hos Skatterättsnämnden om förhandsbesked anförde D.E. följande: Stigols Företagskonsult AB (i forts. Stigols) var ett bolag som då ägdes av en fysisk person, S.O. Stigols hade i sin tur ett helägt dotterbolag. Bägge bolagen drev konsultverksamhet (ekonomisk rådgivning). Koncernens ställning per senaste bokslutsdag den 30 juni 1996 framgick av kopia av årsredovisning för Stigols och koncernen. - Undertecknad sökande hade för avsikt att så snart bokslutet för räkenskapsåret 1996/97 i Stigols var klart - men före bolagsstämman - förvärva samtliga aktier i Stigols, som i samband med förvärvet av företaget skulle komma att upphöra med nuvarande verksamhet. - Bolagets tillgångar vid överlåtelsetillfället skulle komma att uteslutande bestå av s.k. monetära tillgångar, dock inga noterade aktier. Dess egna kapital kunde beräknas utgöra ca 800 000 kr, varav 120 000 kr bundna medel. Utdelningsbara vinstmedel beräknades således utgöra ca 620 000 kr. Härutöver beräknades summa obeskattade vinstmedel (periodiseringsfondsmedel) uppgå till ca 340 000 kr. - Skulderna skulle komma att utgöras endast av eventuella skatteskulder. - Köpeskillingen för aktierna i Stigols skulle komma att motsvara 100 procent av beskattat kapital och 72 procent av obeskattat kapital. - Vid ordinarie bolagsstämma under hösten 1997 skulle komma att beslutas att Stigols skulle utdela samtliga fria vinstmedel till D.E. En del av denna utdelning skulle bli skattefri för honom enligt reglerna i 3 § lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt, SIL. - Efter det att utdelningen utbetalats till D.E. avsåg han att avyttra aktierna i Stigols. Härvid kunde köpeskillingen beräknas understiga D.E:s anskaffningskostnad för aktierna med ett belopp som i stort sett motsvarar den utdelning han erhållit. - En betydelsefull ekonomisk fråga var i vad mån den skattefria delen av den utdelning som erhållits vid reaförlustens beräkning frånräknas anskaffningskostnaden för aktierna. Själv ansåg D.E. inte att så skulle ske, men han hade erfarit att osäkerhet härom förelåg bland annat från skattemyndighetens sida. - Innan D.E. tog ställning till det erbjudna aktieförvärvet var det av synnerlig vikt för honom att få ett bindande förhandsbesked i ovannämnda fråga. Det torde för övrigt också vara av prejudikatsintresse att frågan prövas. - Därest lagakraftvunnet förhandsbesked inte förelåg senast den 20 december 1997, avsågs de ovan beskrivna affärerna och åtgärderna bli framflyttade till hösten 1998. - Frågor. - 1. Skulle någon reduktion av D.E:s anskaffningskostnad för aktierna i Stigols ske med belopp motsvarande av honom mottagen skattefri utdelning från bolaget vid beräkning

av realisationsförlust som var hänförlig till hans avyttring av aktierna, efter det att nämnda utdelning mottagits av honom enligt reglerna i SIL? - 2. Därrest svaret på fråga 1 är att någon justering av anskaffningskostnaden inte skall ske enligt reglerna i SIL, anhålles om besked huruvida lagen mot skatteflykt är tillämplig på förfarandet, och i så fall vad innebörden härav skall bli.

Skatterättsnämnden (1997-06-23, Ersson, ordförande, Nordling, Nord, Silfverberg, Tollerz) yttrade: Förhandsbesked - D.E:s anskaffningsvärde för aktierna i Stigols Företagskonsult AB (Stigols) skall vid beräkning av realisationsförlust reduceras med den skattefria utdelning som sökanden mottagit från Stigols. - Frågan om tillämpning av lagen (1995:575) mot skatteflykt förfaller. - Motivering. - D.E. har för avsikt att förvärva samtliga aktier i Stigols. Företaget som bedrivit konsultverksamhet skall i samband med förvärvet upphöra med verksamheten. Vid bolagsstämma under 1997 skall beslutas att företagets samtliga fria vinstmedel skall utdelas till D.E. Efter utbetalningen av utdelningen avser D.E. att avyttra aktierna i Stigols. Köpeskillingen beräknas komma att understiga D.E:s anskaffningskostnad med ett belopp som i stort sett motsvarar den erhållna utdelningen. En del av denna utdelning kommer att vara undantagen från skatteplikt enligt 3 § 1 a mom. SIL. Med anledning härav frågar sökanden om anskaffningsvärdet för aktierna skall reduceras med den skattefria utdelningen vid beräkningen av realisationsförlusten. Om så inte är fallet önskas besked om lagen (1995:575) mot skatteflykt är tillämplig på förfarandet. - Nämnden gör följande bedömning. - Efter 1990 års skattereform får principen att en förlust, för att vara avdragsgill, skall vara verklig och inte enbart fiktiv anses äga allmän giltighet (jfr RÅ 1995 ref. 35 och prop. 1989/90:110 del 1 s. 394 f.). Enligt förutsättningarna i det förevarande ärendet skall utdelningen tas från vinstmedel som fanns i bolaget vid förvärvet. Vid detta förhållande föreligger inte sådan identitet mellan vad som förvärvats och vad som avyttras att förlusten kan bedömas som verklig (jfr RÅ 1995 ref. 83 och Regeringsrättens dom den 7 februari 1997 med anledning av ett överklagat förhandsbesked, se Svensk Skattetidning nr 2/97 s. 263). Förlusten skall därför reduceras med den lämnade utdelningen till den del denna är undantagen från skatteplikt. - Vid angivna utgång förfaller frågan om tillämpning av lagen mot skatteflykt.

Ledamöterna Wingren, Armholt och Virin var skiljaktiga och anförde: I fråga om förlustberäkningen vid överlåtelse av aktier upprätthölls före 1990 års skattereform såvitt gällde inkomstslaget rörelse i praxis principen att en förlust för att vara avdragsgill, skulle vara verklig och inte enbart fiktiv. Således medgavs inte, när verksamheten var organiserad i koncernform, såsom för driftsförlust avdrag för förlust vid försäljning av aktier i dotterbolag vars värdenedgång var föranledd av förmögenhetsöverföringar inom koncernen i form exempelvis av skattefri utdelning eller koncernbidrag. Såvitt avser inkomster i t.ex. aktiebolag vilka skall beräknas enligt bokföringsmässiga grunder och i vilka bolag bl.a. realisationsvinster numera skall redovisas i inkomstslaget näringsverksamhet har, med hänsyn till denna tidigare praxis, några särskilda regler för resultatberäkningen inte ansetts krävas för att beakta sådana värdeöverföringar (jfr SOU 1989:23 s. 31 och Lagrådets uttalande nedan). - Vid tiden för 1990 års skattereform ansågs i praxis också gälla att vid förlustberäkningen i inkomstslaget tillfällig förvärvsverksamhet (realisationsvinstbeskattning) sådana värdeöverföringar som ovan nämnts inte behandlades som tillkommande poster (se RÅ 1986 ref. 52 och 104 och prop. 1989/90:110 s. 394; jfr därefter dock RÅ 1995 ref. 35 som emellertid närmast gällde en speciell skatteplaneringsform för förvärv av underskottsavdrag genom kommanditbolag). Som skäl för att inte beakta sådana värdeöverföringar anfördes att de då gällande bestämmelserna i anvisningarna till 36 § KL inte innehöll några föreskrifter om att så skulle ske och att inte heller i dåvarande praxis utbildats någon regel med denna innebörd. Också principiella skäl anfördes mot en sådan regel. Vid avyttring av aktier i ett bolag med vinstmedel skulle nämligen överlåtaren i princip realisationsvinstbeskattas för den del av aktiernas värde som berodde på vinstmedlen och förvärvaren beskattas för dessa om han tog ut dem i form av utdelning. Om förvärvaren på grund av

reglerna mot kedjebeskattnig (numera 7 § 8 mom. SIL inte var skattskyldig för utdelningen innebar detta inte att utdelningen definitivt undgick beskattning utan endast att beskattningen sköts upp till dess utdelningen skedde i ett senare led. - I det till Lagrådet i 1990 års reformarbete remitterade förslaget till ändring i SIL hade i 24 § 1 mom. med bestämmelser om beräkningen av realisationsvinst föreslagits en föreskrift som angav att vid beräkning av omkostnadsbeloppet skulle hänsyn tas till värdeöverföring från den avyttrade egendomen till andra tillgångar, om inte annat angavs (ovannämnda prop. bilaga 2 s. 64). Förslaget, som anslöt till vad utredningen om reformerad inkomstbeskattnig (RINK) förordat synes närmast ha tagit sikte på sådana fall där substans utan beskattningskonsekvenser förts över från ett bolag till ett annat bolag som den skattskyldige ägde och där beskattningen av en försäljning av aktierna i det förstnämnda bolaget inte skulle ske i det föreslagna inkomstslaget näringsverksamhet utan i inkomstslaget kapital (jfr SOU 1989:33 s. 31 och 245 a. prop. s. 394). - Förslaget kritiserades av Lagrådet emedan föreskriftens tillämplighetsområde genom olika uttalanden i lagrådsremissen begränsats på ett sätt som inte hade någon motsvarighet i lagtexten. Sålunda hade i lagrådsremissen understrukits att regeln inte tog sikte "på koncernbidrag för vinstmedel som upparbetats under det egna innehavet". Regeln skulle t.ex. inte heller gälla när teckningsrätter mottogs med stöd av moderaktie. En sådan lagstiftningsteknik ansåg Lagrådet inte tillfresställande (ovannämnda prop. Bilaga 3 s. 131). - Lagrådet konstaterade vidare att avsikten var att endast träffa sådana värdeöverföringar "som i sig inte har utlöst beskattning" och erinrade om att en överlåtelse av tillgångar mellan två bolag som ägdes av samma fysiska person eller personer i vissa fall ansetts utlösa, förutom eventuell uttagsbeskattnig hos det överlåtande bolaget, utdelningsbeskattnig eller motsvarande hos ägarna. När så skedde skulle den föreslagna bestämmelsen således inte tillämpas. Samtidigt anförde Lagrådet att det kunde ifrågasättas om en lagreglering om värdeöverföringar verkligen var påkallad. Man anförde att mycket talade för att praxis, under de nya förutsättningar som skapades genom skattereformen, skulle komma att finna sig oförhindrad att tillämpa de principer som följts vid rörelsebeskattnigen också vid realisationsvinstberäkningen. Lagrådet tillade att i sammanhanget kunde noteras att vinstberäkningsreglerna i 24-30 §§ var avsedda att tillämpas inte endast i inkomstslaget kapital utan också vid beräkning av vinster och förluster som var hänförliga till inkomst av näringsverksamhet. - Propositionen kom inte att innehålla någon regel som den i lagrådsremissen föreslagna. Föredragande statsrådet anförde att han därvid tog fasta på Lagrådets uttalande om möjligheten att i rättstillämpningen beakta de aktuella värdeöverföringarna. Han anförde vidare att hade den avyttrade egendomen i något skede tömts på substans utan beskattningskonsekvenser kunde alltså en reavinstberäkning som byggde på en jämförelse mellan försäljningspris och ursprungligt anskaffningspris behöva korrigeras för värdeöverföringen (ovannämnda prop. s. 394 f.). - Emellertid innehåller såväl betänkandet som lagrådsremissen och propositionen även andra allmänna uttalanden om värdeöverföringar i inkomstslaget kapital. I propositionen (s. 393, den s.k. rutan) uttalas således att avdrag för realisationsförluster medges endast om det uppkommit en verklig förlust. Det framhölls också det angelägna i att det skedde en realistisk värdering av intäkter och kostnader, bl.a. för att förhindra att det tillskapades fiktiva förluster. Vidare kan anmärkas att med anledning av sitt förslag till en regel (numera 24 § 3 mom. SIL), som innebar att avdrag inte skulle medges för realisationsförlust som uppkom genom att försäljningspriset understeg marknadsvärdet när säljaren direkt eller indirekt erhåller t.ex. en bostadshyresrätt i utbyte mot en privatbostad, anförde RINK att detta ansågs vara ett utflöde av en allmän princip, varför den nya regeln gavs generell räckvidd (ovannämnda SOU s. 30, remissprotokollet s. 199 f. samt ovannämnda prop. s. 395). - Vidare uttalade utredningen att avsikten var att det i inkomstslaget kapital inte skulle finnas några restriktioner för att vid vinst- och förlustberäkningar företa sådana bedömningar som skett i praxis vid beräkning av rörelseinkomst vid aktieavyttring (ovannämnda SOU s. 31). - Bortsett från de överväganden, som gällt förlustens beräkning när en bostadshyresrätt eller annan rätt eller förmån, som inte skall åsättas något

värde, erhållits vid en försäljning av egendom och som följdes av en uttrycklig lagreglering, synes ovan redovisade överväganden av såväl den föreslagna men inte införda regelns ordalydelse som uttalandena i RINK:s betänkande, lagrådsremissen och propositionen konkret närmast ha gällt den situationen då överföringar skett utan beskattningskonsekvenser mellan bolag som ägts av en och samme skattskyldige. Det var alltså fråga om överföringar mellan subjekt inom den s.k. dubbelbeskattade sektorn. Det finns därför anledning att också beakta vad som gäller i det sammanhanget. - Reglerna om beskattning av aktiebolags inkomst bygger på principen om s.k. ekonomisk dubbelbeskattning. Ett aktiebolags vinst skall således beskattas en gång i bolagssektorn och därefter - när vinsten delas ut - en gång i hushållssektorn. Principen att vinster skall beskattas en gång i bolagssektorn gäller även när verksamheten är organiserad i koncernform. Om ett aktiebolag (moderbolag) köper samtliga aktier i ett annat bolag i vilket det vid inköpet finns realiserade eller orealiserade vinster, som - eventuellt efter realisation - förs över till moderbolaget genom koncernbidrag eller skattefri utdelning, medför det typiskt sett att värdet på aktierna i dotterbolaget sjunker. En avdragsrätt för en sådan värdenedgång skulle innebära att en i bolagssektorn uppkommen vinst genom kvittningsmöjligheter i praktiken helt eller delvis undgick beskattning (se RÅ 1995 ref. 83). På samma sätt kan en vinst neutraliseras om tillgångar till underpris utan uttagsbeskattningskonsekvenser förs över mellan bolag med en och samme fysiska person som ägare. Om sådana värdeöverföringar inte beaktas vid beräkningen av en realisationsförlust kommer dubbelbeskattningsprincipen i praktiken inte att upprätthållas för sådana fall som den är avsedd. Det andra ledet av dubbelbeskattningen - utdelning eller uppkommande realisationsvinst i hushållssektorn - kan undgås även för mycket lång sikt. Genom transaktioner inom en koncern skulle även förstaledsbeskattningen kunna elimineras eller skjutas upp till en avlägsen framtid. Det är inte orimligt att praxis - trots att uttryckligt stöd i lagstiftningen saknas - inte accepterar en sådan konsekvens. - Förevarande ärende gäller emellertid huruvida sådan skattefri utdelning som anges i 3 § 1 a mom. SIL, de s.k. lättnadsreglerna, skall beaktas vid beräkning av en realisationsförlust i inkomstslaget kapital med anledning av en efter sådan utdelning verkställd försäljning av aktierna. Aktierna innehas av en fysisk person och försäljningen sker till en utomstående köpare. Något annat vederlag än en efter utdelningen marknadsmässig köpeskillning erhålls inte. - Lättnadsreglerna, som trädde ikraft den 1 januari 1997 (SFS 1996:1611, prop. 1996/97:45), avser utdelning och realisationsvinst på aktier i små och medelstora företag som innehas av fysiska personer och dödsbon vilka är obegränsat skattskyldiga i Sverige. Denna lättnad i den ekonomiska dubbelbeskattningen är avsedd att förbättra villkoren i de små och medelstora företagen och därmed skapa förutsättningar för en expansion av sysselsättningen i dessa företag. - Genom reglerna skapas ett enkelbeskattat utrymme av ett aktiebolags vinst, som till denna del således skall beskattas endast i bolagssektorn. De är därmed inte av samma karaktär som de regler om skattefri utdelning på s.k. näringsbetingade aktier som gäller för företag enligt 7 § 8 mom. SIL vilka som ovan nämnts avser att förhindra kedjebeskattnings, dvs. att aktiebolags vinst beskattas mer än en gång i bolagssektorn, men däremot inte att utesluta dubbelbeskattning, dvs. att vinsten beskattas också i hushållssektorn. - Reglerna om beräkning av realisationsvinst i inkomstslaget kapital i 24 § 1 mom. första stycket SIL skiljer sig såvitt gäller att bestämma omkostnadsbeloppet vid taxeringen inte i något avgörande hänseende från de regler som före 1990 års skattereform fanns i punkt 1 första stycket av anvisningarna till 36 § KL (jfr prop. 1989/90:110 s. 187). Således innehåller inte heller nuvarande regler någon uttrycklig föreskrift om att hänsyn vid beräkningen skall tas till sådana tillkommande poster som t.ex. utgivna koncernbidrag eller skattefria utdelningar. Däremot skall en förlust för att beaktas vara definitiv (24 § 4 mom. första stycket SIL). Detta innebär att avdrag medges endast om egendomen har frångått den skattskyldige på ett sådant sätt att det inte finns någon beaktansvärd möjlighet till ytterligare betalning eller att egendomen åter skall få ett värde för honom (a. prop. s. 395). - Realisationsvinstreglerna gör i nu behandlade hänseende ingen skillnad mellan de fall då aktier försäljs i bolag som är marknadsnoterade eller i bolag

som är fåmansföretag. Reglerna gör inte heller någon skillnad mellan de fall då den skattskyldige innehar samtliga aktier i bolaget eller endast mindre poster. Inte heller beaktas om bolaget bedriver någon verksamhet eller om aktier säljs före eller efter en utdelning. - Som ovan angetts beaktas dock värdeöverföringar vid förlustberäkningen vid försäljningar av aktier som skall beskattas i inkomstslaget näringsverksamhet. Detta är närmast som framgått ovan ett utflöde av tidigare praxis i inkomstslaget rörelse. Grunden till denna praxis torde vara att inkomst i detta inkomstslag skall beräknas enligt bokföringsmässiga grunder och att med stöd härav en resultatkorrigering kan göras. Någon motsvarande praxis upprätthölls inte tidigare i inkomstslaget kapital. Rättsläget torde genom de ovannämnda rättsfallen RÅ 1986 ref. 52 och 104 vid tiden för 1990 års skattereform ha varit klarlagt och torde ha kunnat ändras endast genom lagstiftning. Inte heller torde rättsläget efter reformen ha uppfattats som ändrat i detta hänseende (jfr prop. 1993/94:50 s. 184 och prop. 1993/94:234 s. 63 f.). Ett skäl för denna praxis utöver dem som anges i de nämnda rättsfallen torde vara att realisationsvinstbeskattningen i viss mån är schabloniserad och beloppskonstruerad till sin karaktär. - De överväganden som ovan berörts om fiktiva förluster har, även om de innehåller uttalanden av allmän karaktär, gjorts i anslutning till behandlade konkreta fall där värdeöverföringar skett mellan tillgångar med samme ägare och fall där inte hela vederlaget för avyttrad egendom träffas av beskattning när säljaren utöver köpeskillingen direkt eller indirekt erhållit en tillgång som inte beaktats som vederlag. De i sammanhanget gjorda uttalandena av mer generell karaktär är inte helt klara och kan uppfattas antingen som fastläggande eller konstaterande av allmänna principer eller också enbart som principiella argument för de diskuterade reglerna. Sådana uttalanden om allmänna principer som inte vinner stöd av samtidig praxis och som inte heller kommit till uttryck i författningstext, torde inte kunna jämföras med vad som allmänt får anses gälla för införande av skatteföreskrifter (jfr Lagrådets ovannämnda uttalande). En rättstillämpning med enbart dessa uttalanden som grund kan därför inte anses ha tillräckligt stöd i lagstiftningen för att också i inkomstslaget kapital vid realisationsvinstbeskattningen beakta utdelningar, som uttryckligen undantagits från skatteplikt. - I det förevarande ärendet kommer den vinst som enligt lättnadsreglernas syfte skall beskattas endast i bolagssektorn inte att undgå sådan beskattning genom förfarandet. Det får nämligen förutsättas att vinsten på vanligt sätt har inkomstbeskattats i bolaget Stigols. Vidare kommer vinsten att realisationsvinstbeskattas hos säljaren av aktierna, S.O., samt utdelningsbeskattas hos förvärvaren, D.E., i de sistnämnda båda fallen i den utsträckning lättnadsreglerna förutsätter beskattning. - Med hänsyn till det anförda finner vi att avdrag för realisationsförlust på aktierna skall beräknas på samma sätt som om utdelningen inom det enkelbeskattade utrymmet hade blivit föremål för beskattning, dvs. att utdelningen inte beaktas vid beräkningen av förlusten när D.E. säljer aktierna. Förlusten är verklig och definitiv (jfr RÅ 1994 ref. 22). - Lagen (1995:575) mot skatteflykt är inte tillämplig på förfarandet. Detta följer redan därav att någon skatteförmån utöver den som uttryckligen följer av bestämmelserna inte uppkommer. - Vi anser att förhandsbesked hade bort meddelas med utgångspunkt i det som nu sagts.

D.E. överklagade och yrkade på de grunder Skatterättsnämndens skiljaktiga ledamöter anförde att Regeringsrätten skulle undanröja Skatterättsnämndens förhandsbesked och förklara en förlust vara avdragsgill utan inskränkning, även om förlusten till viss del var hänförlig till en skattefri utdelning. Vidare yrkades att Regeringsrätten skulle förklara lagen (1995:575) mot skatteflykt inte vara tillämplig på förfarandet.

Riksskatteverket bestred ändringsyrkandet.

Regeringsrätten (1997-12-18, Brink, Sjöberg, Hulgaard) yttrade: Skälen för Regeringsrättens avgörande. Sökanden avser att förvärva ett aktiebolag med fria vinstmedel, låta bolaget dela ut dessa till sig och därefter avyttra bolaget. En del av utdelningen blir undantagen från beskattning enligt 3 § 1 a mom. SIL. Avyttringspriset kan förväntas understiga förvärvspriset med ett belopp

som ungefär motsvarar utdelningen. Den tänkta innehavstiden har inte angivits närmare men av ansökningsföreläggaren anses framgå att innehavet är avsett att bli mycket kortvarigt.

Frågan i målet är om den omständigheten att sökanden uppburit utdelning som varit undantagen från beskattning skall reducera den avdragsgilla realisationsförlusten samt om lagen mot skatteflykt är tillämplig på förfarandet.

Reglerna om undantag från skatteplikt för viss utdelning på icke marknadsnoterade aktier, de s.k. lätttnadsreglerna, infördes år 1996 (SFS 1996:1611) med verkan fr.o.m. 1998 års taxering.

I förarbetena anfördes sammanfattningsvis följande om bakgrunden (prop.1996/97:45 s. 28-30). Det finns flera skäl att stimulera investeringar i små och medelstora företag genom att reducera de skillnader i avkastningskrav som föreligger mellan dessa företag och de större företagen. För företagare som önskar expandera utan att släppa ifrån sig kontrollen över företaget finns möjligheten att expandera med lånat kapital. Ett sådant beteende underlättas av att ränteutgifter är avdragsgilla vid beskattningen. Detta tenderar att hålla nere soliditeten vilket ger lägre motståndskraft mot svängningar i efterfrågan. Mot bakgrund av erfarenheterna från den senaste lågkonjunkturen anser regeringen att det är angeläget att sänka kostnaden för investeringar finansierade med eget kapital. Det är också önskvärt att externa ägare ges möjlighet att komma in i företagen. Med externa ägare kommer företagets verksamhet att bedömas mer marknadsmässigt vilket ger en högre intern effektivitet. Utredningen framhåller att delägare i små och medelstora företag ofta har mindre möjligheter än andra placerare att minska risken i sin förmögenhetsportfölj, bl.a. därför att de tvingas satsa en stor del av sitt kapital i det egna företaget. Detta skulle kunna åtgärdas genom en skattemässig likabehandling av vinster och förluster, bl.a. bättre möjligheter att utnyttja förluster på onoterade aktier. Regeringen delar dock utredningens bedömning att en sådan lösning inte är möjlig annat än i begränsad omfattning, bl.a. med hänsyn till de möjligheter till skatteundraganden som skulle öppnas. De nya reglerna innebär att investeraren vid investeringstillfället kan emotse en högre avkastning efter skatt på alla projekt i ett onoterat bolag även om värdet av lätttnaden avtar med stigande avkastning. Den selektiva lätttnaden i ägarbeskattningen ger också företagen incitament att i högre grad än i dag finansiera investeringar med eget kapital. Detta kan förväntas få positiva effekter på företagets soliditet och innebära att de blir bättre rustade att möta svängningar i ekonomin. Under senare år har det privata sparandet ökat kraftigt. Genom den föreslagna lätttnaden skapas bättre förutsättningar för att en större del av detta sparande kanaliseras till vad som kan bli framtidens storföretag. Genom det sänkta avkastningskravet på investeringar i onoterade bolag stimuleras riskkapitalmarknaden för aktier i sådana företag.

I fråga om avvägningen av lätttnaden anfördes sammanfattningsvis följande (prop.1996/97:45 s. 38-40). Syftet med en lätttnad är att främja investeringar hos mindre företag genom att kompensera dessa för den högre kapitalkostnad som de kan antas ha i förhållande till stora företag. Av detta följer att lätttnaden i första hand bör grundas på kapital som satsas i företagen. Utredningens förslag innebär att den räntesats som skall användas för att beräkna det enkelbeskattade utrymmet skall vara 65 procent av statslåneräntan. Utgångspunkten för detta förslag är att avkastning i företaget motsvarande riskfri ränta, dvs. i praktiken statslåneräntan, skall enkelbeskattas. Regeringen anser att en lämplig jämförelse vid fastställandet av det enkelbeskattade utrymmet är den avkastning som erhålls efter skatt vid direktinnehav av en statsobligation. Riksskatteverket har tagit upp frågan om det skall vara möjligt att beräkna ett enkelbeskattat utrymme för aktieägare som har förvärvat aktien under året om bolaget redan lämnat utdelning. Det kan finnas fall när möjligheten till enkelbeskattad utdelning utnyttjas genom att överlåtelse sker till ny aktieägare som därefter i sin tur tar ut enkelbeskattad utdelning under samma år. Regeringen anser att det bör införas en bestämmelse som förhindrar

ett sådant förfarande.

Lättnadsreglerna syftar således till att avkastningen på i aktiebolaget satsat kapital skall undantas från beskattning till den del den motsvarar en schablonmässigt beräknad avkastning på en riskfri placering av motsvarande kapital. I den mån innehavstiden och den tid för vilken lättnadsbelopp beräknas stämmer överens finns därför ingen anledning att låta det förhållandet att utdelning tagits emot utan beskattning påverka avdraget för en realisationsförlust. Lättnadsbeloppet motsvarar då en schablonmässigt beräknad avkastning under innehavstiden och att denna avkastning delas ut är i och för sig inte ägnat att ge upphov till en realisationsförlust. I lagstiftningen regleras också det fallet att en aktie under samma beskattningsår har innehafts av flera personer efter varandra. Bestämmelserna innebär att ett oreducerat lättnadsbelopp för det året får användas av den som äger aktien när utdelning första gången sker under året. Sker ingen utdelning beräknas lättnadsbeloppet för den som äger aktien vid utgången av året och sparas till nästa år. Jämfört med alternativet att beräkna lättnadsbelopp för varje ägare under året med beaktande av hans innehavstid har den valda regleringen avsevärda praktiska fördelar och torde också innebära en ökad möjlighet att använda lättnadsbeloppet vid utdelning. Med hänsyn till reglernas utformning bör det förhållandet att utdelning som är undantagen från skatteplikt erhållits på aktier som innehafts under endast en del av beskattningsåret inte i och för sig påverka avdraget för realisationsförlust enligt SIL.

När det sedan gäller frågan om skatteflyktslagen är tillämplig på förfarandet kan till en början konstateras att det givetvis innebär en skatteförmån för sökanden att förfarandet skattemässigt sammantaget ger upphov till underskott trots att det ekonomiskt sett inte lett till vare sig vinst eller förlust. Trots att förmånens exakta belopp inte är känt står det klart att den inte kan anses som oväsentlig. Det har vidare inte ens påståtts att det förelegat något annat skäl för förfarandet än skatteskal. Regeringsrätten finner också - mot bakgrund bl.a. av vad som ovan återgivits om syftet med lättnadsreglerna och avvägningen av lättnaden - att en taxering på grundval av förfarandet skulle strida mot grunderna för lättnadsreglerna. Lagen mot skatteflykt är således tillämplig på förfarandet.

Regeringsrätten erinrar om att prövningen skett mot nuvarande lydelse av lagen mot skatteflykt och att 2 och 3 §§ nämnda lag erhåller ändrad lydelse genom SFS 1997:777, som träder i kraft den 1 januari 1998 och tillämpas på rättshandlingar som har företagits efter ikraftträdandet.

Regeringsrättens avgörande. Regeringsrätten förklarar, med ändring av Skatterättsnämndens förhandsbesked, att mottagen skattefri utdelning inte skall beaktas vid beräkning av avdragsgill realisationsförlust enligt SIL. Vidare förklarar Regeringsrätten att lagen mot skatteflykt är tillämplig på förfarandet.

Regeringsråden Werner och Lindstam var av skiljaktig mening och anförde: Vi gör samma bedömning som Skatterättsnämnden och anser därför att förhandsbeskedet bör fastställas.

Föredraget 1997-11-26, föredragande Wahling Bexhed, målnummer 4679-1997

Sökord: Förhandsbesked; Inkomst av kapital; Skatteflykt

Litteratur: prop. 1989/90:110, s. 393-395; prop. 1996/97:45, s. 38-40, 61.
